

АНІ НАЙМЕНШОГО КУСНИКА
УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ ВОРОГАМ!

БОРИТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!
Т. Шевченко

УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СЛОВО

UKRAINIAN COMMUNITY WORD

P. O. BOX 103, BROOKLYN 25, N. Y., U. S. A.

НЕЗАЛЕЖНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ СУВЕРЕННО-СОБОРНИЦЬКОЇ, ТРУДОВО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ
І РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ДУМКИ.

ВИХОДИТЬ МІСЯЧНО

Видає: Українська Громада імені Микити Шаповала в ЗДА. Редагує: С. Зеркаль і П. Марченко.

Всі листування і пересилання грошових внесків просимо засилати тільки на подану адресу.

Передрук статтів або їх частин дозволяється, але тільки з зазначенням джерела.

Статті підписані власним прізвищем автора, не завжди висловлюють погляди чи становище редакції і за них відповідають самі автори.

а надіслані до вміщення в журналі статтів, поезії, наукові праці то-що редакція не виплачує авторам ніяких гонорарів і не вступає з приводу цього в ніяке листування.

редакція застерігає собі право скорочувати надіслані матеріали і правити мову. Редакція не вступає в ніяке листування авторами з приводу цього. Незамовлені і не використані матеріали звертаються лише тоді, коли автор матеріалів визначно це собі застеріг і коли долучив заадресовану до себе коверту з відповідною поштовою оплатою.

Рік IV

Новий Йорк, Січень, 1956 рік.

Чис. I/37/.

З М І С Т :

1. Новорічне привітання. Наші новорічні констатування.....	Стор. I.
2. 22 січень 1918 - 1919 р.р.	" 3.
3. М. Шаповал: Мандріжне /Щоденник/.....	" 5.
4. С. Зеркаль: Минулість і майбутність України.	" 11.
5. І. Гондарь: Українська Громада у Франції.....	" 17.
6. Загальна Рада: Новорічні змичаї.....	" 19.
7. С.З.: Судан Суверена Держава.	" 20.
8. Нові видання. Федір Огірач: Наше Полісся.....	" 22.
9. Пресовий фонд "УГСлова". Фонд видання "У.Х". Фонди. Представники "УГС"....	" 23.
10. Справлення поштівки. Листування. Газети, журнали і збірники.....	" 24.

При перепишуванні до матриць вказана поїмка які просять виправити.

Стор.: Рядок:	Написано:	Має бути:
1	12 знизу	невеликої
"	"	народ в ССР і поза
"	"	О.Н. не за волю
"	"	держави проти "сепаратизмів", бо
2	7 зверху	земель чужу влад.
4	6 "	старшин
"	16 знизу	Крушногогор, Матр...
5	20 "	Бюра мав довгу
"	13 "	полковника
13	6 зверху	Остраниці
"	1 знизу	/З - 6.X.1917,
14	28 "	забезпечити йогу
"	23 "	авторитетом
20	15 зверху	терені нашої країни
"	4 знизу	Англійчани
23	2 зверху	волю ширити наші
"	5 знизу	Також про-оно
24	4 зверху	Просять вибачити...
		Просять вибачення у автора і читачів

Ані найменшого кусника
Української землі ворогам!

БОРИТЕСЯ - ПОБОРЕТЕ!

У К Р А Ї Н С Ь К Е Г Р О М А Д С Ь К Е С Л О В О .

Виходить місячно.

Рік IV.

Новий Йорк, Січень, 1956.

Чис. I /37/.

Передплатникам і всім читачам "Українського Громадського Слова" в наступному 1956 році бажаємо здоров'я, успіхів і витривалості в скитальщині та з честю тримати прапор Волі України.
Редактор "УГС".

Н А Ш І Н О В О Р І Ч Н І К О Н С Т А Т У В А Н Н Я .

У світовій колотнечі, що жене до нової війни, в часі підготовки сил, дезоброювання, шукання спільників, перегрупування і перегуртування - новий рік приносить нам вияснення відношення до українського руху світових сил. Скрізь помітна намага знищити, усунути, ослабити і відіслати з кону політичних торгів і віднести до внутрішніх проблем ССРСР, аби мовляв був мир і тримався світ так як є тепер. В міжнародній політиці проблема України не актуальна. Комуністи в Середній і Східній Європі та в Північній і Середній Азії а демократи і залишки фашистів на Заході однаково поневолюють, обезправлюють, економічно граблять випливаючи голодом і безробіттям, ослаблюють культурно, однімають школи, засоби удосконалення і т.п. Україну і багато інших народів.

Європейські Західні держави проти, бо хотять дружби з ССРСР, ССРСР своїми п'ятима колонами готує соціальну революцію але не виступають за зміни посідання в колоніальних просторах, так само Західні держави не хочуть бачити і чути про визволення народів гноблених тепер ССРСР. Це саме спостерігаємо й в Об'єднаних Націях з двох ступеню демократією: з демократією загально прийнятою і з демократією з вето. Коли постав питання поневоленого народу /України, Білорусії, Грузії, Марока, Алжирії, Кенії і інших/, тоді поневолювачі складають протести, виходять з О.Н., використовують своє вето і все залишається по старому. О.Н. не за волю народам, тільки за статус кво.

Нема в світі жадної сили, яка би бажала допомогти українській поневоленій, ограбованій та визискуваній нації в її змагання до державної сувереності. Це їм не вигідно і мовляв не на часі.

Українську націю поневолено не лише політично, а й соціально - економічно. Обернуто в голодний працюючий клас. Московсько комуністична влада ограбувала весь український народ в ССР і поза ССРСР. Всі стани на Україні обернула в однаково голих, босих і голодних рабів. Безкласове суспільство, але то так здається і для пропаганди в широкому світі поза ССРСР. Насправді в ССРСР діє дві класи: гнобителів /комунисти, бюрократія і московський народ/ і гноблених /все безвільне закріпачене населення, раби/. Гнобителі, поневолювачі хотять миру, хоч ще з десяток років, -гноблені, поневолені хотять війни, революції і визволення з неволі. Проти невеликої кількості гнобителів озброєних у всі роди зброї, включно з атомовою зброєю, стоять стоять понурі, з голими руками поневолені раби, щоб одержавши зброю своїми силами окинути неволю і жити вільним державно - політичним і соціально - економічним власним життям.

На Рідних землях всі українці: інтелегенти, селяни і робітники однаково в стані паріїв, в еміграції вільні безпомічні і знесилені бідаки в тузі за страченою Батьківщиною. Реально - українська нація - нація поневоленої бідноти. Нація обернута в поневолений клас. Класовий ворог опинився поза нацією.

Різниця між оучасними українськими суспільними групами, партіями фактично не соціально - економічна, не класова, а ідеологічна; не реальна, а теоретична; не в дійсному стані, а в мріях про краще майбутнє та в методах боротьби за нього. Одні борються за політичну й господарську самостійність всієї нації /соціалістично-трудова демок -

ратія/, другі - за політичну самостійність всієї нації, але господарський добробут тільки їх гурту, прошарку /міщанська й ліберальна демократія/, треті - за політичне й господарське панування над нацією їх гуртка /диктатура наці-фашистів і монархістів/.

Всі ж вони в сучасному реальному житті однаково бідні, часто безробітні й безправні. Всі вони мають один інтерес визволитися з політичної й соціально-економічної неволі, здобути державну й господарську суверенність. Для того мусять усунути з українських земель чужих влад. Українська нація має тільки один спосіб захистити себе від спільної і дружиної навали всіх імперіалістів - злучити свої сили проти них так, як вони злучили свої сили проти нього.

Коли комуністична Москва і вся реакційна, демократична і соціалістична московська еміграція діють спільно на знищення українського народу і його державності, то українцям нема іншого виходу, як домовитися між собою про спільну акцію захисту проти Московського комуністичного і еміграційного фронту.

Українську державу, створену українськими соціалістами та демократами в 1917 - 1918 роках, розбила одночасова збройна навала комуністичної Москви й капіталістично-фашистівської Польщі; українську національну єдність, створену Українською Центральною Радою та Трудовим Конгресом розбила внутрішня реакція /скоропадщина та отаманія/, агітація московських комуністів та московських, польських, німецьких і інших капіталістів і маєтних прошарків, які розклали українську інтелігенцію самі захопили керування над українським народом.

Минуло 38 років з дня розгрому української соціалістичної державності московськими комуністами та польськими капіталістами й фашистами. Чи здобули ті, що пішли за московськими комуністами й польськими та іншими капіталістами й фашистами? Тепер всім видно і зрозуміли й ті що тоді не бажали розуміти й довели український народ до лиха й трагедії.

Залишається одно. Вернутися до української суспільної традиції, яка будувала й збудувала; до консолідації всіх українських живих сил на засадах сучасних реальних державно-політичних і соціально-економічних інтересів усієї нації, нації трудової; до спільного захисту усіх працюючих українців проти їх ворогів, поневолювачів і експлуататорів.

Впершу чергу необхідно зріктися надій на "орієнтації" взагалі; в другу - зріктися віри про панування над українським трудовим народом, про гурткову "державу" над ним. Суверенність, соборність і трудова демократія, - мають стати гаслами консолідації. Ми розуміємо й будемо пропагувати демократію **т р у д о в у**! Ні комуністична, ні наці-фашистична диктатури, ні монархистично-гетьманська олігархія, ні ліберально-міщанська демократія української нації не визволили й не визволять.

Тому ми, в новому році старих страждань українського трудового народу, мусимо відповісти скріпленням українських соціалістичних сил на базі української трудової демократії і закликати до консолідації всіх живих українських трудово-демократичних сил. Не закликаємо тих одишків із залишків старих антисоціальних прошарків, що не боролися за визволення української нації з національно-політичної і соціально-економічної неволі, з ними ніколи не буде консолідації і спільної творчої праці, бо вони собі цих завдань ніколи не ставили і не ставлять.

Першим кроком до того було б відновлення співпраці всіх тих розпоросених сил, що в засаді приймають подані тут постулати та утворення єдиного українського трудово-демократичного фронту. **Б О Р І Т Е С Я - П О Б О Р Е Т Е !**

За Україну нас катують
Нещадно люті вороги,
За неї з ними ворогуєм
Ми всі до 'станньої сили.

Вже впали наші всі герої
На полі гніту і ганьби,
Але візьмемось ми до зброї
І піднімем прапор боротьби.

Степи широкі, ліси, ниви
Загмонить - загрозить -
Нема між нами вже зрадливих,
Коли всі хочуть вільно жити.

Нема нам виходу. Немає.
Всі муки оповилися щиртє.
Хай врешті світ ворожий знає:
Україна, воля, або - смерть.

Прага, 8.XI.1922.

М.Шаповал.

22 СІЧЕНЬ 1918 - 1919 Р.Р.

Цей день звичений як день перемоги і волі Українського Народу до сувереного як день слави великого і вільнолюбного народу. /життя,

Проголошення Сувереної Української Народньої Республіки Четвертим Універсалом 22 січня 1918 року сталося з волі трудового народу Українського а не декретуванням якоїсь влади з гори. Український трудовий нарід сам виборов собі оволюду і державну сувереність.

Українська Центральна Рада була репрезентантом всього населення України і вона мала всі правні підстави проголошувати акти державного значіння - IV.Універсал. В той час Центральна Рада складалася з 822 членів - депутатів, що репрезентували собою такі складники населення України і що проголосили Сувереною Україну:

1. Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів.....	212 осіб
2. Всеукраїнська Рада Бійських Депутатів.....	158 "
3. Всеукраїнська Рада Робітничих Депутатів.....	100 "
4. Українські соціалістичні партії.....	20 "
5. Російські соціалістичні партії.....	40 "
6. Жидівські соціалістичні партії.....	35 "
7. Польські соціалістичні партії.....	15 "
8. Представники від загальних, не українських, рад робітничих і солдатських депутатів.....	50 "
9. Представники від міст і губерній.....	84 "
10. Представники професійних, просвітних, громадських і господарських організацій та установ.....	108 "

В число 84 входило 35 осіб свідомих українських патріотів, а в число 108 входило - 52 осіб. В Центральну Раду входило 577 осіб українців, або 70.2 %, і решта депутатів від всіх національних меншин. Їв треба зазначити що переважаюча більшість делегатів Центральної Ради складали представники трудового населення України. Найменше в той час було організоване українське селянство і тому воно так мало дало своїх депутатів, бо селянство України складало 83.2 % всього населення України, цебто мало б дати 677 депутатів.

Для опрацювання законів і інших державних актів Центральна Рада виділила зі свого складу Виконавчий Комітет, який загально звався МАЛА РАДА. Накоимальне число членів Малої Ради доходило до 58.

Під час ухвали IV. Універсалу було присутніх 49 членів, з яких голосувало за Універсал 39 членів - українців, голосували проти 4 членів: Російські соц.дем. меншевики М.Галабанов, Дмитро Чижевський/тепер професор, в ЗДА/, Кость Кононенко /тепер професор, в ЗДА/ та від жидівського "Бунда" М.Лібер /Гольдман/, утрималося 6 членів: Рос. соц.револ. Сковський, Сухових, жид. "Полей - Ідон" М.Гольдсман, жид. соц. партій Шац, жид. демократ. Об'єднання Дубинський і польського "Центру" Пучентовський.

Після голосування голова Центральної Ради проф. Михайло Грушевський промовив: "Четвертий Універсал Центральної Ради прийнято. Україну проголошено самостійною і незалежною Народньою Республікою". У відповідь по цим урочистім акті всі присутні встали і заспівали "Їв не вмерла Україна". Після 264 років неволі Український трудо-

вий нарід став господарем і сувереном на своїй землі, проголошуючи Українську Народню Республіку.

- - - - -

На Україну повунули з півночі відвічні загарбники - Московські комуністичні імперіялісти. Проти них треба оборонятися. З Києва вислано на допомогу українським військам Курінъ студенської молоді, що світоглядом належав до УПС-Р і під керівництвом старшин того самого світогляду. На станції Крути зустрілися з ворогом, який переважав в кількі разів чисельністю, зброєю і старшинством. Полягли в бою, але не здалися. Було їх 300! Так молодь трудового народу України боронилася проти напасника. Ворог своєю чисельністю, зброєю, підступством і найманими чужинцями /китаїці, лотиські/ і великомірською босячню багато разів перемагав, але не переміг.

Як леви, боролися вони за народ,
За правду народнього діла,
Життя їх стрівало тернами негод,
А смерть їх безсмертям зустріла.
О.Олесь.

Лавами ворог. Ось кинувся він,
Котить на ваші окопи
О, вже не лежачи і не з колін
Лити крицеві окопи.

Виросли враз ви, немов на наказ -
Стояче б'єте у ката!
Тільки чому ця тривога у вас,
Чом зацімліла гармата?...

Чом це що друга рушниця німа.
Голосу забракло у Зброї...
- Дайте набоїв! - Набоїв нема,
В полі далеко набої...

Сталі не стало, остався хрусталь.
Як з хрусталем проти сталі!
Лото опіває ворожая сталь,
Б'є, розбиває хрустали...

.....
І коли кине на ворога нас
Примус жажливої окрути -
Взнає він добре, про вікно для нас
Крикнули кровію Крути!!
О.Стефанович.

- - - - -

Рівно через рік - 22 січня 1919 оталася дальша визначна подія в історії України: Трудовий Конгрес України в Києві проголосив СОВОБІДНІСТЬ українських земель. До Української Народньої Республіки з власної волі прилучилася Західня УНР /Галичина, Буковина і Закарпаття/ і так повстала одна Суверена Соборна Українська Народня Республіка трудового народу України. Розшматовані ворогами Українські Землі з'єдналися, після кількохсотлітньої неволі, а Закарпаття пробувало в неволі близько тисячу років. Україна повстала в своїх старих границях по ріку Вислу, під місто Краків, до верхів'я гір Татрів, Кральнової Голі, Крушногогорі. Матра по ріці Тиси й Самосі.

Та не довго тішався український нарід своєю державною сувереністю і волею, на молу Українську Народню Республіку пішли війною Москва, Варшава, Будапешт, Букурешт а Антанта їх підтримала зброєю і морально /до Антанти входили такі держави: Англія, Бельгія, Греція, США, Італія, Росія і Франція/. Україну завоювано і українські землі знову опинилися під окупаціями: Московсько-комуністичної диктатури, Польської панської диктатури Пілсудського, Чеської і Словацької т.зв. демократичної денационалізаційної і асиміляційної політики та диктатурою Румунських поміщиків бояр.

Оборонці сувереної і соборної Української Народньої Республіки опинилися на еміграції. Та дарма, хоч вороги ще й нині тішаються своєю перевагою і побідкою, але прийде їм кінець і Україна визволиться, щоб жити сувереною і соборною державою.

Цей день святкуймо як день перемоги української волі, сили і організованости.

Український народ на Батьківщині і українська еміграція на чужині будуть змагатися до повної перемоги. Нашим гаслом хай буде: ХАЙ ЖИВЕ СУВЕРЕНА СОБОРНА РЕСПУБЛІКА ТРУДОВОГО НАРОДУ УКРАЇНИ від Татрів по Кавказ і від Берестя та Стародуба по Дунай і Чорне море.

* * * * *

М. Шаповал

М А Н Д І В Н Е .

Зшитт I - й.

Правопис автора залишаємо без змін. Приписки, пояснення або додатки в дужках без підпису - автора, підписані С.З. - упорядчика.

Редакція.

Станіславів, 26 лютого 1919 року.

Допомога військовій і населенню потребується, але справа не так эле стоїть, як думать...

Їхав через Стрий. Бачив Петлюру, Ковалевського /Миколу. С.З./, Пачовського /Василя.С.З./. Завтра приступлю до вищечення земельної і лісової справи...

Телеграма Винниченка/Володимира, б.гол.Директорії.С.З./ у Винницю Директорії: "Ува дні силкувався з'єднатися з Вами прямим дротом - неудалось, дуже шкода. Мене тут прийнято остільки неуважно, неприхильно, що цілком унеможливили мені побачення з секретаріатом". 23.II.1919./Надруковано в "Новому Житті", 25.II.1919/. Далі оповіщається, що в Лавочному /станція на границі Галичини з Карпатською Україною.С.З./ дуже святочно зустріли Винниченка військові і цивільні влади Угорщини, котрі вітали його від імені Угорської Республіки.

22 лютого прибула до Львова антантська місія /франц., італ., англ., амар./ і телеграфно зажадала переговорів для полагодження польсько - українського непорозуміння, виставляючи як необхідна умова перемир'я, а наша сторона відповіла, що згодна на це при умові, що вихідною точкою переговорів буде признання Стну за демаркаційну лінію. Поїхав в Ходорів Петрушевич /Євген, президент Національної Ради.С.З./, Голубович /Ізидор, Д-р, секретар фінансів, торгу і промисловости.С.З./, Петлюра /Симон, заст.гол.Директорії і головний отаман військ УНРеспубліки.С.З./.

Виясняється, що через Волочиеськ у Галичину пройшло 121 вагон харчів, через Гусятин 71 ваг.

28 лютого 1919.

Вчора маї довгу розмову з Пачовським, редактором "Стрільця". Він ставиться негативно до політики тутешніх заправил. Приблизно позиція його така, як у нас. В народніх масах глухе, иноді і откритє незадоволення режимом. Один стрілець казав про намір тутешніх заарештувати Винниченка.Поводження з Винниченком викликає обурення в масах.

Незрозуміла єсть політика військових. Петлюра упивається медом слави через брак конкуренції. Вчора Петлюра їздив у Ходорів на побачення з представниками Антан ти

Несподівано зустрів Галбачана /Петра, полковника.С.З./ і Пелешука /полковник.С.З./. Вони не знають за що їх інтерювано. Передали на мое ім'я офіційальні заяви, яко голові Національного Союзу. Справді, за що їх арештовано, внолено в Галичину?

Галбачан озлоблений, терпкий і негативно настроєний до дальшої роботи, а Пелешук жадає реабілітації і хоче працювати. Патріот.

Після де-якого ознайомлення з тутешніми обставинами немало бажання вступати в зносини з офіційальними представниками уряду. Треба їхати далі.

Цікаві поголоски йдуть в низах населення, особливо жидівських: всі переконані, що де-які державні Секретарі спекулюють нафтою. Називали імена. Дивно! Стара галицька хвороба - корупція /хабарництво/ повзе, як лишай.

В жадні стосунки ні з ким не вхожу. Живу осторонь і приглядаюся.

Читаю Маківцелі про Володаря і коментарі до Тита Лівія. Цікаво і старе як світ. Розуланій флорентійський державний Секретарі!

1 березня 1919.

Вчора розмовляв з Др. Петрушевичем, Голубовичем і Мартинцем /Секретар земельних справ.С.З./ - зробив офіційні візити. Д-р Голубович прислав потім картку з загнутим кутиком!.. Допитував про поводження з Винниченком. Вискручуються. В Лавочному, мовляв, венігри зустрічали не Винниченка а нашу "торговельну місію", Винниченко лише "взяв то на себе".

Бачився з Петлюрою, котрий сказав, що д.д. Петрушевич і Голубович ніби офіційно заявили про справу з Винниченком, але що заявляли - я так і не розібрав.

Увечері бачив Голубочана і Пелегула, котрі подали на мое ім'я заяви. Справа їх, як сказав мені Петлюра, вже передана Головній Юридичній Управі Військового Міністерства. Але разом з тим така фраза: "Повірте, Михайла Юхимович, що в цей час н е з р у ч н о повертати їх до війська, на їх командні посади. Лише."

Несподівано в каварні здибався з М.Бешаном. Він приїхав учора по заклику Секретаріату. Всякі речі розповідає.

5 березня 1919.

Живемо в "уніоні" /готель. С.З./. Вчора говорили про згуртування тутешніх народників. Макється людо, а нема діла. Може налагодимо газету. Є добрий випадок купити налагоджений апарат.

З неділі будемо читати виклади в "Молодій Громаді", я - Земельна реформа на Україні, Ковалевський - Ідеологія соціалістичного народництва, Гольдельман /Симон, жидівська партія "Паолей Сіон".С.З./- Порозуміння національностей, він-же: Організація праці і трудової кляси, Бешан - Національна культура.

Переговори з поляками перервані. Вчора видано відозву до народу від війська і Державного Секретаріату.

Всім ворогам, що хочуть панувати
І Україну взяти в неволю знов,
Йдемо ми твердо так сказати:
Нехай розсудить нас залізо й кров.
Із наших ніг упали вже кайдани,
Із наших очей впала сліпота:
Не загануть в нас з Антанти хулігани,
Ні панська своєрідная орда!
Над Україною вже сонце золотіє,
Над Україною зійшла зоря!
Яка-ж нас сила подолать зуміє,
І хто посміє дати нам круля чи царя?
По Україні грають сурми і гармати,
Під небо піднялась червона хоругва,
А ми йдемо, щоб ворогам сказати:
Нехай розсудить нас залізо й кров.

5.III.1919. М.Шаповал.

6. III. 1919, четвер.

Сьогодні був у Земельній Комісії в-ранці і після обіду. Були там Петрушевич, Голубович, Мартинець... Дебата над основними питаннями земельної реформи. Становище справи безнадійне. Люде самоосліплюються і повторюють наші помилки. Більшість промовців за викуп. Платити поміщикам, щоб-то полякам і жидам. Промова Голубовича консервативна.

Я промовляв проти викупу. Багато мусів говорити. Повстав гвалт. Всі говорили. Особливо цікаве питання чи я-б "грабував" Франка, коли б Франків син за продані батькові твори купив 1000 моргів землі. Довелося сказати, що зовсім відібрав-би, аби син Франка не експлуатував народу, над неодолю котрого плякав Франко 40 років.

У-вечері комісар зі Скалту сказав, що в Тарнопільському, Скалцькому і ще двох повітах селяне вже приступили до захоплення панських маєтків, що їх утихомиряють і розстрілюють. "Чи можна керувати народом, коли його розстрілюють"? питає і домагається, що-б земельну реформу було оповіщено негайно, найдалі до 15 марта /1919 р.С.З./, бо большевизм росте. Його застереження зробило вплив. Скрізь іде гомін, що в Станиславові, Коломиї і ін. містах жовніри дуже незадоволені урядом. Чекають вибуху.

9 березня, неділя.

Сьогодні читав лекцію "Земельна реформа на Україні, як підстава української Державности". Без перерви говорив 3 години і змучив себе та слухачів, але тема така велика та цікава, що ніяк не можна вкласти в одну годину. Говорив слабо, незадоволений собою. Публіка віднеслась "змучено", це б то байдух. Гаразд. Муоів показати їм де центр ваги нашої справи і де небезпека.

Єднання з народом виведе нас туди, куди треба.

Хочеться таки спокою. Треба їхати в гори.

Сьогодні неприємні звістки: Казятин здано. 1000 вагонів з продуктами і армуніцією віддано. Рипиваємо чашу до дна. Випиваємо чашу до дна. Результат наших помилок.

Кажуть, що з'їзд почтовиків має большевицький дух, як і з'їзд залізничників.

13 березня.

Вчора хотів був поїхати з Миц/ком Олександр., ес-ер.С.З./ у Войшилів, але не міг здобути автомобіль. Сьогодні те-ж. Звичливо одписав пан Пубела/Петро, сотник УГА заст. Секретаря Військових Справ ЗУНР.С.З./, що є місії америк., італ., а тому...

Місія "Червоного Хреста" - куди і чого вона їде? Чому наші люди пошляються з ріжним набродом, а своїх ігнорують, тих, що з повним самопожертвуванням працювали для України? Як погляну кругом, як сумно. Непривітність просто обурююча.

Позавчора потрушено і арантовано Павла Макаренка/член партії українських соціал.-самостійників, за П.Ради комісар при Окремій Запорізькій дивізії.С.З./. Знайдено величезні гроші - щось 700.000 карб., тисяч на 500 золотих річей з бріліянтами, свідоцтво на 250.000 заложених на ім'я Павла Макаренка в "Українбанк" і ще щось. Кажуть, що він, проф.Тимченко /мабуть Євген.С.З./ та Андрущенко купували тут будинок на ул. Мізе-пи за 600.000, приторгували дві усадьби та взагалі щось купували. Покупки робили на своє ім'я, а коли арантовано, то заявили, що те гроші і цінності Центрального Комітету самостійників. Тимченко і Андрущенко виїхали до відня чи що за грошима і коробкою бріліянтів. Невже це панамма? Невже це ті гроші, що уряд /УНР.С.З./ дав на партію, на організацію війська, на культурну роботу? Боже, як важко жити в цій атмосфері провокацій, брехні, насильства, спекуляцій! Одішов од їх усіх і тепер придивляюся... Відна Україна. Оце твої любителі!...

Вчора була лекція Ковалевського /Миколи.С.З./. Слабо. Сьогодні - читав Филипович /мабуть Павло.С.З./. Також слабо... - Гарна була лекція Микольці /Євгена.С.З./ про "Національну культуру"... Можна в Галичині.

Уряд завів бюрократично-поліцейський режим. Людність голодає і ненавидить уряд. З України привезено по 8 березня /1919.С.З./: цукру 142 вагони, борашна, збіжжя то-що багато - разом 462 українських вагонів. А тут говорять, що Україна нічого не дає! Ведеться сепаратистична робота. Приглянувшись до Галичини, можна заключити, що об'єднання - це довга річ.

Прочитав про Орлика. Гетьман - емігрант. Не жалітва історія. Не - одному з нас доведеться пережити його судьбу. Бідні українські патріоти! Доводиться їм любити порожнє місце.

14 березня.

Відбулась дискусія над земельною справою. Незвичайно гарячі промови. Спочатку

говорив якийсь Андрієвський з Полтави, людина мені цілком невідома. Говорив багато неправди і обороняв... що він обороняв - трудно сказати. Ясно, що це оборонець поміщиків, бо радив ворогів своїх /поміщиків/ зробити приятелями, тоді, мовляв, державність свою ми легко укріпимо. Наче-б то поміщик. /московський, польський і ин./ є приятелями української державності взагалі. Безтактна і брехлива промова "землячка" зробила пригноблююче враження.

Потім говорив Пачовський про свій досвід в лагерах полонених і в кінці чомусь перейшов на критику Секретаріату та закликав організувати таку партію, що дасть народові землю. "Злоба дня" видно накупіла. Це звело дискусію на niepewний шлях, бо потім виступив Лев Бачинський /адвокат, посол до австрійського парламенту, заступник гол. Національної Ради ЗУНР, один з лідерів радикальної партії Галичини.С.З./ і гостро - полемічним тоном говорив на сучасні теми, обороняючи "святе право власності". Наговорив різних слів, аудиторія бурно реагувала, особливо коли він сказав, що залізничники беруть хабарі.

Йому відповідав дуже демагогічним тоном Безпалко /Юрист, со-дек, з Буковини.С.З./, і зривав оплески аудиторії. Прийшло багато робітників - видно, що питання про землю дуже зацікавило всіх.

В кінці я мусів коротко спростувати деякі неправдиві заявк ораторів - Андрієвського про 4 - й Універсал, Бачинського про "Землю Франкового сина". Дискусію перенесено на завтра в 7 год. Микольця /Бішоп.С.З./ має завтра говорити перший. Пін приїхав з своєю дружиною.

Пертрактував з видавцем "Нового Життя" про продаж його видавництва. Комерційний молодик занадто. Неприємне враження.

21. III. 1919, п'ятниця.

Глькович

За ці дні розмовляв з Макаренком О.І./Олександр Жижинський, інженер лісництва, лідер укр. партії соціалістів-самостійників, учасник заговору от.Оскілка в 1919 в Рівному проти уряду УНР.С.З./, що питаю, чому я не вступився в оборону його родини, яких "арештовано, трушено". Люблять люди перебільшувати! Розповідав, як все це сталося через "інтриги". Машук /один з лідерів укр.партії соц. - самостійників.С.З./ розповсюджує брехні, що "ес-еровські міністри розпускають провокації". Це-б то я, Машук О., Михайлів. Виходить, що будинок справді купують "для комітету"/партійного.С.З./. Вже одмовляється Олександр Жижинський Глькович, що вони переховували Скоропадського". Відомашня крутня.

На фронті справи не гаразд. Взяли війська Оскілка Короостень, Овруч /ніби "Малли/, але більшовики вже взяли Винницю, Жмеринку, Житомир, Жерсон, Миколоїв. Ідуть на Валярку.

Вчора відбувся відчит Р.Перфецького про земельну справу. Нац.-демокр. офіційні!

Вчора приїхав Тимофій. Розповідає, що Рада Міністрів подала в одставку. З Антантою переговори йдуть. В Бірзулу поїхав Петлюра, Остапенко /Сергій/, голова Ради Міністрів УНР, в березні 1919 р.С.З./, Лозинський /Секретар Закорд.Справ ЗУНР /.

Був Коновалець /Евген, полковник Січових Стрільців.С.З./. Сказав, що стрільці постановили щоб заключити угоду з більшовиками, бо "воювати з українським народом вони не можуть". Коли цю пропозицію не буде прийнято - підуть на Холмський фронт. Багато говорили про їх політику. Одрікається од спільності з самостійниками /Укр. партією соц. - самостійників.С.З./ та Ковенкомівською /пійшло від Ковенка Михайла, інженер, комендант міста Київ, що вєславвся арештом деяких членів Центральної Ради, ес - дек. С.З./.

В.Липенський приїхав з Відня, щоб дізнатись, яку політику вести.

Стрільці вимагали, щоб негайно було сформовано Соціалістичний Кабінет, котрий перерів би угоду з більшовиками.

22 березня 1919.

Сьогодні циркулюють чутки, що наші справи на фронті добре, але Антанта прислала якусь телеграму про замирення.

Живу безвихідно. Почувало себе слабо. Люде нудні і брехливі.

23 березня.

Сьогодні бачив Андрія Макаренка /члена Директорії С.З./, що приїхав на 1 - 2 дні з Тарнополя. Розмовляв багато про сучасний момент. Непевність, житкість нашої політики зле відбивається на настроях громадських.

Несподіванка! Балакають в каварні, що ніби то вчора Секретаріат постановив мене "арештувати і вислати з Галичини". Та що? це дуже цікаво. Можуть, ніби-то агітую "за чорний переділ землі". І це говорять люде, що наче-б то чули мої лекції. Невже закон Директорії, отворений мною, є "чорний переділ"? Не сказали б ліві ес-ери /боротьбисти С.З./, що лають мене за буржуазну реформу. Прокляте галицьке болото! Відно чимось злобну інтрижку. Це мабуть надніпрянські чорносотенці тут крутять. Їх сюди наїхало чимало.

Щоб виденити цю справу - написав листа до Д-ра Голубовича. Розповів Андрію Гавриловичу /Макаренкові С.З./ про це, то він сміявся до упаду. Що б не сміявся.

Але які злобні все-таки тутешні люде. Це перший і мабуть останній раз буваю в Галичині. Куліш, Драгоманов не знаходили гострих слів для тодішніх галичан, а воно й теперішні не ліпші.

Сьогодні докінчив писати проєкт програму уміркованої партії громадської на основі ідеології Драгоманова.

Вчора почав, але їде туди, писати мемуари про українську революцію. Піду писати в гори, бо тутешня клята атмосфера не сприяє. Що б сюди не попав - довго не видерже. Тепер я розумію туту краматорку людей за чистим повітрям. Тут його мало.

Після завтраго одкриття Національної Ради. Піду ще туди послухати, щоб закінчити своє знайомство з галицькими діячами. Яку партію не візьмуть - людей нема. Радикали цілком розпадаються. Досить того, що їздять до Директорії просити грошей, то Галицький то Трильовський /Юрило, відомий організатор "Січей" і радикальний діяч С.З./.

Розповідають, що самостійники /Укр. партія соц. самостійників С.З./ нарікають на мене, буцим - то я головне нашкодив їм з купівлею будинку. Ог сюрприз. Вони також думають, що я тут щось "роблю". Бідні сліпці. Не чіпляйтеся ви до мене, а ви мені всі так потрібні, як собачі п'ята нога. Треба кудись їхати, бо одна моя присутність дражнить їхню уяву. Нб я їм зробив...

Піду завтра до Голубовича, щоб вони мене залишили в спокої, бо мені вже давно осточортіла всяка політика і я хочу спокійно полагоджувати літературні справи.

Самотній ти і мусиш самотіти
Не більше з кожним днем,
Сиди й мовчи! Життя летіти
Буде вперед рознузданим конем.

Бо за умілку гірко ти заплатиш:
Підеш на приваб чарівний,
А потім отежки не натрапиш
В куток свій рідний і оулий.

Нехай летить і квіти розкидає,
І грає в сурму золоту
Тебе - ж під тинном хай неodobачає,
І не вітає притямом на-льоту.

Хай кінь гогоче і тупоче,
Хай грає сурма золоту,
Нехай других вона мороче,
Ти - ж мовчки жди свого хреста.

Перегортай усе своє минуле,
І скрізь точки постанови:
Щоб люде серця не почули
В їх бік не звертай голови...

Станіславів, 23.III.1919.

М.Шаповал.

24 березня 1919.

Сьогодні спалахнув Станіславів на погром жидів. Кажуть, що жовніри з вокзалу /маршова рота/ пішла на ринок і почали хапати продукти. Галаб. Почали замикати крамниці. Люде побігли. Жандарми засурмили. Вистріли. Всі поховались. Затихло. Після обіду все було спокійно.

У-вечері в каварнях говорили, що Директорія переїхала в Тарнопіль, в Кам'янці - Подільському Грушевський і Голубович /Всеволод, інженер, член УПС-Р, генеральний секретар шляхів, потім торгу й промисловости, голова української делегації на мирових переговорах в Берестю, з Центральними Державами, потім голова Ради Міністрів УНР. С.З./ оповістили владу Рад і захопили владу /про це гл. П.Християк: Українська Револьюція. Замітки і матеріали. 1917 - 1920. стор. 106 і далі. С.З./.

Сьогодні в газетах надрукована декларація Січових Стрільців про те, що визнають народню владу і будуть боронити Самостійну Україну.

У-вечері вже в каварні видно було Ковенка. Значить справа кепська. Корабель то-не, коли миші біжать.

В Угорщині стався якийсь тихо переворот. Влада перейшла до Ради Народних Комісарів. Призначені вибори селянських, робітничих і солдатських депутатів. Болшеви́зм!

"Завіщення зброї" з поляками викликає обурення. Характерно, що телеграму про це вислали Вільсон /Президент США.С.З./, Джорж /Льюїс Джорж, предсідник англійського уряду в роках 1916-1922, член найвищої ради Антанти, лідер ліберальної партії.С.З./, Клемансо /Клемансо Жорж, 1917-1920 міністер війни і президент міністрів Франції, голова мирової конференції у Версалі 1919 р. лідер лівої партії. С.З./, Орландо /Вікторе Емануеле, президент міністрів Італії 1917 - 1919 р., член мирової конференції у Версалі.С.З./ на ім'я Розвадовського/Тадеуш, польський генерал, комендант польської армії в війні з українцями в Галичині. С.З./ і Омеляновича Павленка Михайла, а не урядові. Значить не визнають України, бо не хочуть зафіксувати своїх зносин з Урядом. Ох, яка крутна дипломатична.

Але що жде нашу бідну Україну? Це тяжкий час настав. Ні сюди - ні туди.

25 березня.

Сьогодні відкрилась чергова сесія Національної Ради. Людей мало. Депутатів 40, більше радикалів, мало національних демократів, ще менше соціал демократів /6/. Бліда і нудна промова Петрушевича. Анемічне експозе Лозинського. Промови слабі взагалі. Довго говорив Бачинський Лев /радикал/. У його є звичка до балканія, укладає промову досить добре. Видно оратора. Говорив критично про Антанту, також про польських і московських большевиків, не сказав де-ж вихід! Зробив цікаво повідомлення, що начеб-то готується переворот, що вже два дні ходить список нового кабінету. Умовляв, щоцього роби-ти не треба, а якось треба всім партіям порозумітись. Кавав, що Секретаріят молить Бога аби хтось їх зіпнів, але певен, що нові люде через кілька днів втікатимуть, а секретар внутрішніх справ що найбільше хтів би піти з однією "инотерною". Бурхливі оплески! Такий ляпас дістали.

Говорив ще якийсь національний демократ і питався - що таке большевики? Вони ко-чуть добра народові, я так хочу - я большевик, вони хочуть віддати землю селянам, я - так, то я большевик і т.д. "Але в методах ми розходимося" - вони роблять зло, утворили диктатуру однієї партії, а у нас партій мало і вони малі. Диктатури у нас не може бути, а всі разом"... Нудно, вузько, тупо.

Розповідають сьогодні таку новину. З Кам'янця позавчора виїхала Директорія і міністерства в Гусятин. Через пів-годину після виїзду "владу" взяла група на чолі з Голубовичем /Всеволодом.С.З./: Чеховський /Володимир, соц.-дем., лідер.С.З./, Луковський /Олександр, ес-ер, військовий міністер УНР.С.З./, Християк /павло, член Ц.Комітету УПС-Р, генеральний секретар при Центральній Раді, член Малої Ради, член Ц.К.Селянської Спільки і т.д. С.З./, Ткаченко/Михайло, лідер УПСД, член Центральної Ради, міністер, член Малої Ради і т.д.С.З./ і ин. що оповістили Директорію скинутою і запропонували Міністерствам вернутись. Співробітники міністерств з Гусятина повернулись до Кам'янця.

/Проблема землі і влади/

1. Щоб все українське робітництво підтримувало всіма своїми силами і з всією енергією як Українську Центральну Раду, так і Генеральний Секретаріат - ці органи революційної влади на Україні, що опираються на сили всієї революційної демократії - робітництва, селянства і війська;

2. Щоб представництво українського пролетаріату в Українській Центральній Раді, ставлячи своєю метою здійснення завдань і цілей революції - як в Росії так і на Україні - йшло до цього в тісному єднанні з робітниками інших націй і в згоді зі всією революційною демократією - українською і неукраїнською - вело самостійну класову позицію".

4. В національно-політичній справі ухвалено:

"Виставляючи старий лозунг українського пролетаріату - автономію України, котра остаточно повинна бути встановлена на Українських Установчих Зборах, визнаючи, що викликані війною зміни в економічних і політичних взаємовідносинах України з Росією вимагають федеративного зв'язку суверенної автономної України з Росією, -

1/ З'їзд закликає пролетаріат України взяти саму діяльну участь в розпочатому вже творенні автономної України, щоб забезпечити найбільш повну демократичність цього ладу в інтересах пролетаріата і самих широких мас населення, і подбати про те, щоб взяти ініціативу в цій роботі;

2/ З'їзд визнає, що в основу автономного ладу необхідно покласти найближчу участь самого народу в справах управління, для чого всі органи влади повинні бути, по можливості, виборними і неєдиноличними і вести справу управління в постійній згоді згоди безпосередньо з населенням, яке їх обрало, чи з його представниками"/Христ. I, ст. 102../

5. По справах професійних Союзів ухвалено:

"1/ В професійних союзах, які організуються на основі об'єднання робітників даної професії, без різниці національностей, українські робітники мають домагатись: а/ заснування українських секцій для ведення культурної та агітаційної роботи, б/ визнання рівноправності української мови в діловодстві й урядуванні, в/ видання літератури коштом союзу на українській мові. Щодо професійних товариств, то українські робітники будуть обстоювати: а/ Щоб групи кожного союзу на Україні об'єдналися в одне автономне ціле, б/ щоб всі союзи на території України об'єдналися в одне бюро професійних союзів України".

6. В справі культурно - просвітніх організацій ухвалено:

"1/ З'їзд закликає робітників засновувати культурно - освітні робітничі товариства, 2/ з'їзд думає, що загально - національні просвітні товариства не можуть цілком задовольнити духовних потреб робітництва або дати робітничові всієї справжньої освіти, потрібної трудовому людюві, 3/ з'їзд визнає потрібним заснувати Всеукраїнське Центральне Бюро просвітніх робітничих товариств, яке буде показувати цим товариствам, як треба добре освітлювати робочі маси їх класове становище в сучасному капіталістичному устроєві".

7. В справі відношення до селянства ухвалено:

"Трудове селянство і робітництво єсть дві різні частини одного трудового народу; тому в своїй економічній боротьбі українське робітництво буде йти в згоді з нашим селянством, памятаючи, що всі пригнічені можуть дійти до кращої долі тільки в дружньому єднанні". /Христ. I, ст. 126/.

В своїх резолюціях З'їзд виразно підкреслив, що:

а/робітництво хоче миру, хоч би й сепаратного, бо нарід вже не може зносити тягари війни,

б/без полагодження земельного питання неможливе закріплення здобутків революції,

в/взагалі політичні справи вважає, що всякі переговори з Тимчасовим Правительством

/Російським/ нічого більше не принесуть і тому треба самим змагатися до повного національно - політичного визволення,
г/робітництво повинно боронити всі культурно-національні здобутки революції,
г/творити через народ все життя "вільну" державно-політичне і соціально-економічне власними силами робітництва та селянства

На закінчення З'їзд обрав ВСЕУКРАЇНСЬКУ РАДУ РОБІТНИЧИХ ДЕПУТАТІВ в числі 100 осіб /70 членів УСДРП і 30 членів УПСР/ і постановив, щоб БРРДЕПУТАТІВ повністю увійшла в склад Центральної Ради з правом рішального голосу.

Входженням представників БРРДепутатів до Центральної Ради і національних меншин, закінчилося формування Центральної Ради і від тепер Центральна Рада стає на шлях класово-революційного органу боротьби за здійснення національно-політичних і соціально-економічних постулатів. Нажаль фракція УСДРП в Центральній Раді поведла опортуністичну політику, відкладаючи принципові проблеми на рішення Всеросійських Установчих Зборів а потім Українських Установчих Зборів і тому ухвали З'їздів солдатських, селянських і робітничих не були повністю переведені в життя.

Зафіксувавши на З'їзді свої постанови робітництво розійшлося по своїх місцях і аж до пучу ген.П.Скоропадського 29 квітня 1918 року, українське робітництво не виявило своєї характерної виразної національної позиції і політики, воно пленталося в хвості московського, жицівського і іншого організованого робітництва через свою малочисельність і опортунізм їх керівників з УСДРП.

Тільки на Другому Всеукраїнському Територіальному Робітничому З'їзді в Києві, в днях 13 - 14 травня 1918 року /нелегальному/ українське робітництво заявлялося виразно за українську національну політику, відсепарувавшись від робітництва інших національностей організаційно. На З'їзд прибуло більше 200 делегатів зі всієї України.

Нашому з'їзді українське робітництво поставило такі завдання:

1. Незалежна Українська Народня Республіка.
2. Скупкація Українських Установчих Зборів, які мають означити характер власної Української Республіки з рештою частини бутшої Росії.
3. Передача землі без викупу в руки трудового народу
4. Широка законодавча охорона праці, державний контроль над продукцією, з участю робітників, і восьмьгодинний робочий день.
5. Повна воля коаліцій, страйків, зборів, слова, друку і т.и.
6. Непорушність демократичних органів самоврядування та інших демократичних організацій і загально усіх вольностей, проголошених III і IV Універсалами Української Центральної Ради.
7. Повна рівноправність національностей і національно - персональна автономія для національних меншостей. /Христак, III, ст. 16 - 17/.

Коли на тому З'їзді промовець більшовик і закликав робітництво "не обочувати в бік справ національно-політичних, порвати з гаслами демократичного парламентаризму і боротись за радянську владу"..., то все робітництво з обуренням відкинуло ці пропозиції і заявилося за відновлення зруйнованого Скоропадським влади Центральної Ради.

Закінчуючи свої роботи З'їзд обрав "Організаційну Комісію" для інформації і координації всіх виступів робітництва в боротьбі зі Скоропадським і його режимом.

Далішої організованої самостійної акції українське робітництво не проявляло, а будучи під впливом і керівництвом УСДРП, воно своєю малочисельністю і не могло відграти якихось помітніших політичних ролей в Українській Революції. Але своєю організованістю разом з організованим українським воєнством і селянством воно спричинилося до успішної ліквідації Корніловщини, більшовицьких заколотів в Києві і остаточно на поваленні режиму ген.П.Скоропадського, після проголошення федерації з московськими реакційними силами, на відновлення дореволюційного монархістичного режиму.

Організовану революційну боротьбу українським робітництвом за відновлення Української Народньої Республіки треба оцінювати як позитивне явище з національно-політичного і соціально-економічного погляду.

IV. Вільне Козацтво - селянський рух.

Рух Вільного Козацтва, як рух селянський і революційний проявив себе спонтанно, але в державному будівництві самостійної України він не виконав того завдання яке воно мало б доконати. Його існування позначилося короткотривалістю через те, що воно попало під вплив реакційно - монархістичних одинопців як ген.П.Скоропадського, Пьотавця - Осраниці тощо. Кінець режиму ген.П.Скоропадського в листопаді 1918 року був кінцем і Вільному Козацтву. Як рушійна сила - Вільне Козацтво не відіграло ніякої ролі в революційному рухові по відродженню України в 1917 - 1920 роках.

"Рух Вільне Козацтво виник весною 1917 р. в звенигородському повіті на Київщині і потім поширився в околицях Черкас, Білої Церкви, Умані, Канева, Остра, Ніжина, Катеринослава, Борзні й у самих Києві. Ініціатором Вільного Козацтва був селянин з с. Гусакова Звенигородського повіту Слюктей. За допомогою двох інтелігентних звенигородців Ковтуненка та Пшпаценка він зорганізував насамперед Гусаківську волость, а вже в першій пол. квітня відбувся повітовий з'їзд представників В.Козацтва. Тут були внесені постанови, що В.Козацтво організується для охорони порядку і ладу, для оборони здобутої волі, що воно є територіальною військовою організацією, до якої приймаються не запламбовані карпатами вчинками громадяне не молодші 18 років віком, з виборною старшиною.

На з'їзді вибрано на кашового отамана Семена Гризла, селянина з села Кальноболотного, що служив писарем у волості а потім у війську. До В.Козацтва вступали здебільшого люди старші, бо молодь уся була на війні. Уже на початку літа 1917 р. В.Козацтво на Звенигородщині нараховувало тисячі своїх членів. На 2 - й Всеукраїнському Військовому з'їзді /З - 6.X.1917 р./ Звенигородське Вільне Козацтво мало своїх представників: Гризла, Шаповала, Сергієнка, які явилися в старо-козацькій убранні - в жупах, з шабляками, в шапках з оселедцями на голові. Вільне Козацтво через Військовий Ген.Комітет подало свій статут на затвердження Генеральному Секретаріату.

З Звенигородщини рух перекинувся на Черкашину, до села Яблонська, Мала Смілянка, Гречківка та інші заклади "Кім імені Семена Палія", вважаючи себе організацією, "яка стоїть на сторожі, щоб не було контр-революційних випадків".

В осени поширилася організація Вільного Козацтва в пригородних селах коло Катеринослава: в Дієвці, Нових Койдаках та на Андурі.

Селяне села Рожнівки борзенського повіту на Чернігівщині, "пам'ятаючи, як славні предки наші боролися від ворогів рідний край" і уважаючи, що "настав рішучий час остаточно та на завжди увільнитися від московського панування", ухвалили заснувати гурт Вільного Козацтва імені гетьмана Петра Сагайдачного, "щоб бути на варті волі та спокою на Україні". Вільні козаки визнавали тільки один уряд - Центральну Раду та її Генеральний Секретаріат. В такій дусі повстали організації Вільного Козацтва й по других місцях, усюди маючи характер народньої міліції. /Д.Дорошенко, том I, ст.77/.

Другий автор повстання і існування Вільного Козацтва описує так:

Добровільна, напів-військова організація селянства, відома під іменем "вільного козацтва", виникла цілком стихійно, почасти під впливом потреби охорони сел від бандитизму і грабіжів, що почали ширитися після упадку дорволюційних органів безпеченства на місцях, почасти під впливом свідомості необхідності збройної оборони економічно - класових інтересів селянства, почасти ж під впливом романтично-історичних традицій - оповідів про колишнє козакування. За кілька місяців цей рух досить значно розрісся. В травні - червні /1917 р./ де-які повіти Київщини цілком "покозачились". Спочатку революційна демократія не звертала особливої уваги на цей рух, але пізніше, власне після II Всеукраїнського Військового З'їзду /в днях 18-23.VI.1917 р. С.З./, Генеральний Військовий Комітет і Генеральний Секретаріат почали вживати заходів до того, щоб ввести цей рух в певну колію і правні форми, маючи на увазі, що, залишений без керівництва, він може підпасти під вплив різних авантюристичних елементів, як воно потім і сталося в дійсності.

В перших числах жовтня /З - 6. X.1917, ст.ст. С.З./ відбувся в Чигирині на

Київщині, ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ З'ЇЗД ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА, який розглянув справу поширення і внутрішнього устрою "козацчини" на Україні і виніс такі наступні постанови:

1. Закладаючи, по стародавньому звичаю предків - запорожців, перші підвалини організованої збройної сили української демократії, поставити собі найпершим завданням, щоб вільне козацтво стало війською народу і щоб єдиною метою його існування була охорона інтересів і прав народу, а не пануючих класів, до якої б нації ці класи не належали.
2. Утворити Генеральну Козацьку Раду з Наказним Отаманом на чолі. Генеральна Рада має в найближчій часі окликати губерніяльні з'їзди, щоб обрати кошових отаманів з старшиною, що надасть організованості і сили козацькому рухові.
3. З огляду на те, що Генеральна Рада робитиме велике діло по охороні здобутків революції та прав народу, а також бере на себе захист краю від руйни в час демобілізації, З'їзд домагається, щоб на утримання Генеральної Ради та всієї старшини було призначено державні кошти. Генеральна Рада Вільного Козацтва має перебувати стало в м. Білій Церкві на Київщині".

Цілими постановами I з'їзду вільному козацтву надавалось уже виразної форми якоїсь автономної військової організації, тоді як воно по суті не було таким і мало розвиватись в іншому напрямку. Так, по думці київського губерніяльного національного з'їзду /що відбувся I - 2.IX.1917, н.ст./, вільне козацтво мало бути народньою міліцією, підпорядкованою місцевим революційним органам. З'їзд в цій справі постановив негайно по всій Київщині зорганізувати з людей, необов'язаних до військової служби, вільне козацтво, котре, будучи в розпорядженості українських революційних інститутів, виконувало б обов'язки народньої міліції і боронило інтересів трудового народу України і української революції". Разом з тим з'їзд постановив "прохати Генеральний Секретаріат вжити рішучих заходів, аби військова влада видала обраним козакам зброю, котру вони мали б зане при собі".

Саме селянство дивилося на вільне козацтво, як на ту реальну силу, яка зможе не тільки забезпечити йому одстояти свої класово-економічні інтереси. "Робітнича Газета" /Ів.Касяненко: "Вільне Козацтво" - Вражіння з Губерніяльного З'їзду/ писала між іншим слідуюче про завдання і цілі вільного козацтва, як вони виявились в житті: "Ідея вільного козацтва - це оборона прав вчорашніх рабів від зазірків гнобителів"... Вільне козацтво багатько користилося трудящому селянству. В Звенигородщині воно сплигло розбій і встановило спокій. Своім авторитетом посприло в однім місці розділити луг поміж селами, а в другім - не дало панові вест жвацького рубання лісу та встановило планову експлуатацію його.

Це - наслідки безпосередньої праці козацтва. А де в чім воно приносить користь, і не виступаючи, а так - самим фактом існування. Наприклад у Звенигородській повіті пані чомусь не зважилися використати знаменитий приказ Корнілова про те, щоб помішники не платили селянам, як було умовлено, натурою - від снопа.

Не в одній Звенигородщині заснувалось вільне козацтво. Пустило воно свої корінці і в Білій Церкві, і в Умані, в Каневі, в Острі і в Ніжені. Десятки тисяч налічує в собі ця нова, цілком народня, "самочинна" організація. Як до, то демократичність її особливо б'є у вічі. Наприклад, у Білій Церкві вільне козацтво виступає і національні меншости...

Кадри свідомого зорганізованого українського народу немалує мусять причинитися до остаточного закріплення землі за українським народом.

Почавшись в селах, вільне козацтво перекинулось потім і в міста, захопивши робітничі маси - в першу чергу на Катеринославщині, а також на залізницях. Робітниче вільне козацтво - це був прямо зародок української пролетарської червоної армії.

Однак здорове зерно вільного козацтва не дало тих наслідків, які могло дати. Особливо це треба сказати про сільське вільне козацтво, яке "добрі люди" постарались задурити козацькими жупанами, старими пістолями, чубами та гайдацькими шликами. Генеральна Рада, обрана на З'їзді /Першому/, попала під великий вплив різних "самостійницьких" елементів і авантюристів - генерала Скоропадського та його поплічника - молодого старшини Полтавця - Острияниці. Користуючися національно-романтичними ко-

вацькими традиціями, що жили в селянстві, Скоропадський почав ґрунтувати, через своїх агентів, заходів до того, щоб використати національний романтизм в реакційних цілях - а саме, щоб зробити вільне козацтво організацією замкнутого козацтва - селянства, спроможного стати підпорою гетьманщини. Це й загубило козацтво. Після цього воно спинилось в своїм бутті: розвитку

Для характеристики Генеральної Ради Вільного Козацтва наводимо тут слідуючий факт. Коли українське військове командування звернулось до цієї Ради під час першої облоги Києва більшовицьким московським військом в 1917 - 1918 р. з проханням вислати якийсь відділ вільного козацтва на допомогу Києву, Генеральна Рада такої допомоги не дала. Як пізніше заявив в своєму інтерв'ю, уміщеному в російській газеті "Голос Києва" /вже під час гетьманщини/ один з ад'ютантів П.Скоропадського, одмовлення в допомозі було зроблено свідомо. Скоропадський всею душою хотів, аби московські більшовики розбили військо Центральної Ради і знесли й саму Раду, проти якої він одверто і навіть збройно почав виступати ще з часів оголошення Центральною Радою III Універсалу. Згаданий ад'ютант заявляє, що по виході III Універсалу Скоропадський немов би видав по вільному козацтву з свого боку наказ, яким заборонив виконувати приписи Універсалу, особливо в земельній справі, погрожуючи "стародавніми козацькими карами" тим, хто посміє зачепити поміщицькі маєтки. /Христич П., Том II, ст. 187 - 188 і 127/.

У. Українська кооперація.

До революції в 1917 році єдиним вільним проявом самоорганізації українського трудового населення була кооперація. Одним з проявів праці, поза економічними потребами, було провадження культурно-національної роботи. Українська кооперація завжди змагалася жити і працювати відокремлено від Московської чи т.зв. Російської - імперської, через це повставали конфлікти між кооперативними діячами українськими і московсько-імперськими.

До української кооперації пішли працювати і організовувати свідомі національно і соціально українські інтелігенти, переважно з народницьким світоглядом і переконанням - соціалісти - революціонери і соц. - демократи та інші поступові елементи. Ці сили надали українській кооперації ідейного культурно-національного і соціального змісту і до революції були найбільш приготовані та й перші стали в ряди революційних національних діячів.

На початку революції, в березні 1917 року, в Києві працював, як зверхній чинник української кооперації УКРАЇНСЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ КОМІТЕТ. Він перший виявив ініціативу і дав допомогу українському селянству і робітництву зрозуміти завдання моменту революції своїми інформаціями а кооперативні діячі перші стали до практичної революційної діяльності як організатори суспільно-громадських, економічних і політичних організацій, інституцій, установ і т.д., наразті вони стали першими організаторами відродження української державности.

Свою революційну, національно-політичну і соціально-економічну роботу кооперація переводила через широко закладену сітку кооперативних спілок, комітетів і з'їздів.

Перший Кооперативний З'їзд /Київщини/ відбувся 27 березня н.ст. 1917 року, був він дуже багаточисельний і перетворився в загально українське революційне свято. До Президії З'їзду обрано: Михайла Грушевського, Христофора Барановського, М.Стасюка і Павла Христича. З'їзд ухвалив постанову:

"Підтримати всіма силами нове правительство, закликати всі інституції до укріплення нового ладу", а також "визнаючи необхідним, аби власти - зверху до низу - вибирав сам народ", з'їзд висловив переконання, що "тільки демократично-федеративна республіка в Росії з національно-територіальною автономією України, з забезпеченням прав національних меншостей, забезпечить права українського народу". На цім з'їзді також винесено постанову про необхідність негайного введення української мови в школах, суді та всіх громадських та державних інституціях, в церкві, а також ухвалено звернення з'їзду до Тимчасового Правительства, щоб всіх засланців з Галичини

звільнено від заслання і інших кар. З'їзд висловився за введення міліції, замість поліції і жандармерії.

В днях 22 - 23 квітня 1917 р. н.ст. відбувся ПЕРШИЙ КООПЕРАТИВНИЙ З'їзд СЮЖІВ УКРАЇНИ, на який прибуло багато представників з Кубанщини та інших частин етнографічної України, виключаючи представників тих земель, що були під забором Австро-Угорщини. Цей з'їзд займався майже типом сільськими справами що її попередній з'їзд кооператорів Кубанщини і виніс майже ті самі ухвали, але вони були авторитетними для цілої України і зобов'язували. Не чекаючи відповідей від урядових чинників з Петрограду, українська кооперація перша взялася до практичного здійснення закладання українських шкіл і заведення української мови.

З'їзд одностайно ухвалив негайно розпочати з виданням української газети під назвою "Н а р о д н а В о л я". Першими редакторами "Н.В." були М.Ковалевський і П. Християк /обидва члени УПСР/ при близькій участі М.Грушевського, М.Стасяка і І.Путача /УПСР, всі/, потім вона в короткім часі стала щоденною газетою УПСР.

Українська кооперація була рухом широкого - демократичним і народним і в перші дні революції кооперація і її діячі дуже багато спричинилися до організованих національних форм у всіх галузях народного життя.

Коли до праці стали громадські і політичні організації і партії, тоді кооперація зайняла своє місце яке їй належить в суспільному і економічному житті, а організаційну і політичну роботу перебрали політичні партії. Але треба признати що всі поступові, передові і національні діячі в українській революції вийшли з кооперативних ідейних працівників та знайшли своє місце в соціалістичних партіях: УПСР і УСДРП.

Українська кооперація, від її зачатків завжди була під ідейним впливом українських національних діячів поступових світоглядів, що належали до соціалістичних партій: УПСР і УСДРП та безпартійних ідеалістів. Центральна Рада і Генеральний Секретаріат, а потім Рада Міністрів і Директорія завжди мали не тільки моральну але й матеріальну підтримку в Українській кооперації.

Кооперативний рух в революцію 1917 - 1920 рр. на Україні, як рушійна сила відіграв надзвичайно важливу і цінну роль. На кооперацію в суверенній Українській державі покладалася величезна і основна суспільна і соціально-економічна реформа, на жаль вороги завоювати Україну знищили всі досягнення Української Кооперації і обернули в своє знаряддя обману і експлуатації народних трудових мас України.

VI. Вчительство.

До революції 1917 р. вчительство на Україні було організоване в загально імперських професійних вчительських організаціях, і як таке не могло проявити своєї організованої волі і праці, легальним шляхом, для свого народу.

Та як тільки настала революція, вчительство вже з перших днів викинуло своє національне обличчя і характер своєю активною та конкретною працею.

"Перший Всеукраїнський Педагогічний З'їзд, що відбувся в Києві в початку квітня /Ст.ст./ 1917 року при близькій участі більше 500 педагогів нижчих, середніх і вищих шкіл України, в своїх постановках зазначив необхідність негайної українзації вчительських семінарів та інститутів, народних сільських шкіл на Україні, встановлення при університетах кафедр української мови та українознавства для підготовки вчителів для середніх шкіл, необхідність негайної організації педагогічних курсів для підготовки вчителів для початкових шкіл і заведення українських бібліотек для шкіл, вчителів і народу.

Між иншим, З'їзд підкреслив, що "у вищих початкових школах українізацію треба перевести що-до мови викладу ступенно, відповідно до педагогічного такту", а також звернув увагу на необхідність забезпечення інтересів неукраїнських дітей при переведенні шкільної реформи". /Християк, І, ст. 122-123/.

Далі буде.

У К Р А Ї Н С Ь К А Г Р О М А Д А У Ф Р А Н Ц І Ї .

Помер Проців Дмитро.

Наші ряди рідіють. Президія Української Громади у Франції та Рада Монбелярської філії з глибоким жалем сповіщають українське громадянство про ще одну втрату для нашої Громади в протязі трьох місяців, а то про смерть ще одного члена, бузшого голови Монбелярської філії ол.п. тов. ПРОЦІВА Дмитра.

Помер він 6-го жовтня 1955 року на 55-му році життя після тяжкої затяжливості хвороби в місті Селонкур, Франція. Похорон відбувся в тому ж місті 8-го жовтня по обіді в присутності численного українського і французького громадянства. Члн похорону відслужили православний священник пророспросвітер Володимир Вишневський та місцевий французький священник. Над відкритою могилою прощали: від філії заст.гол. тов. Шпак Теодор, від Братства св. Покрови протоспосв. В.Вишневський, від громадянства Степан Онишко і Пенюк.

Народився покійний 4 -го листопада 1900 року в селі Веринь, повіт Жидачів, воєв. Станіславів. До Франції прибув 15 вересня 1925 року. До Громади вступив 4 липня 1937 року, швидко постійно був членом філіальної Ради Монбелярської філії та багато разів був головою філії, також приймав активну участь у будівлі Українського Народного Дому в Сошо.

Залишив покійний у слутку дружину, двох синів і невістку та багато приятелів і друзів. Вічна Їмгу Пам'ять!

Витяг з протоколу Засідання Головної Ради Української Громади у Франції.

Засідання Головної Ради Української Громади у Франції відбулося в неділю 27-го листопада 1955 р., в осідкові Громади в Парижі, під веденням голови Громади Івана Гондаря. Відкриваючи засідання гол.Громади приєднав коротеньку згадку пам'яті нашого організатора та довголітнього голови Громади ол.п. Миколи Кушлювича Шаповала та померших цього року двох членів Громади Курдибана Дмитра і Проціва Дмитра. Присутні на Засіданні шанували пам'ять покійних вставанням і хвилиною мовчанки.

Присутньому на Засіданні гостеві Е.Феденкові було уділено слово для привітання.

Далі гол. Громади подав загальні інформації про діяльність громади за час від останнього засідання Головної Ради. За тим були подані звіти секретаря і скарбника. Був зачитаний звіт з акції збірки поміж членами й прихильниками Громади на похорон і будову надгробника на могилі ол.п. голови Громади Антоніни Антонівни Шаповал. Загальна збірка дала суму 127.254 франків, витрат зроблено на суму 119.860 франків.

Головною точкою обговорення цього засідання була справа будови Пам'ятника - надгробника на могилі ол.п. Миколи Кушлювича Шаповала. По обговоренню цього питання рішено відкрити грошову збірку між членами й прихильниками Громади на вище згадану будову для нашого незабутнього духово - ідеологічного провідника та довголітнього голови нашої Громади ол.п. М.Ю.Шаповала. Роздано збіркові листи всім членам Головної Ради для переведення збірки, кожний у своїй місцевості.

Грошовий звіт зі збірки на похорон і надгробок А.А.Шаповал.

Грошовий звіт Президії Української Громади у Франції, із збірки поміж членами та прихильниками Громади, на покриття витратів похорону і будови пам'ятника-надгробника на могилі ол.п. Антоніни Антонівни Шаповал, голови Громади в роках 1948 - 1953. Померла після кілька місячної тяжкої хвороби, в Парижському шпиталі, в неділю 4 - го жовтня 1953 року, похована 8 - го жовтня 1953 року, на Парижському цвинтарі Іурі - Сюр - Сен, коло Парижа, Франція.

Продовження на ст. 18.

ПРИЄУТКИ.

Список жертводавців і поступлень від них.

1. Монбеліарська Філія Української Громади у Франції, збірка.....	40.000	фран.		
2. Созонтів Симон, інженер	10.000	"		
3. Максимів Іван	10.000	"		
4. Український Робітничий Союз в ЗДА /\$ 20/	6.930	"		
5. Косташ Степан.....	6.000	"		
6. Слук Павло.....	5.000	"		
7. Гринюк Іван	5.000	"		
8. Будник Микола	5.000	"		
9. Українська Громада ім.М.Шаповала в ЗДА.....	4.620	"		
10. Дятрів Олекса..... 4.000 фр.	22. Кобильник Григорій	1.000	"	
11. Ялінда Василь.. 3.000 "	23. Лєус Юрій	1.000	"	
12. Збірка Ялінди В..... 2.500 "	24. Олійник Григорій	1.000	"	
13. Бондарь Іван	2.500"	25. Слук Іван	1.000	"
14. Березяк Омельян..... 2.000 "	26. Туркевич Павло.....	1.000	"	
15. Герєга	2.000 "	27. Цепеняк Василь.....	1.000	"
16. Дублянський	2.000 "	28. Чепіга Петро.....	1.000	"
17. Єгоров Юлія..... 2.000 "	29. Зінов'єв	500	"	
18. Кашніца Марта /\$5/..... 1.700 "	30. Круцевич	500	"	
19. Моцик Пилип..... 1.500 "	31. Чижович, через Ялінду.....	500	"	
20. Гарагуля Марія..... 1.500 "	32. Лєус Іван	300	"	
21. Гринюк Анна..... 1.000 "	33. Спас, через Ялінду.....	200	"	

Всього зібрано: 127.254 фран.

ВИДАТКИ.

На що і скільки витрачено.

<u>На похорон:</u>	74.700	фр.
1. Винаймання землі на цвинтарі на 30 років.....	27.000	"
2. Похоронні видатки.....	43.200	"
3. Священникові православному за релігійну обслугу.....	1.000	"
4. Квіти на домовину	2.200	"
5. Оповістки і листи про похорон і поштова оплата їх.....	676	"
6. Телеграма до Монбеліарської філії.....	390	"
7. Телеграма до Ялінди Василя.....	234	"
<u>На пам'ятник-надгробок:</u>	45.160	"
1. Пам'ятник - надгробок	28.990	"
2. Чорна плита з вирізом і позолоченням хреста.....	6.500	"
3. Посвячена пам'ятника і гонорар за релігійну обслугу.....	2.500	"
4. Кульчицькому Юрієві за проект хреста, тризуба і написів.....	2.000	"
5. Вирізання і позолочення тризуба на пам'ятникові.....	1.650	"
6. Запрошення на посвячення пам'ятника.....	1.100	"
7. Пакунок свічок при посвяченню пам'ятника.....	900	"
8. Оголошення на посвяту.....	800	"
9. Кам'яному за вирізання чергового числа на пам'ятникові.....	720	"

Всього видатків 119.860 фран.

Лишилось у касі Громади 7.394 франків, який призначений на утримання в належному стані пам'ятника - надгробника. ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ ГЛОБОКО-ШІРА НАША ВДЯЧНІСТЬ.

За Президію Громади: І.Бондар - Голова. П.Слук - Скарбник, Штенпель Громади.

прийде до хати після народження нового року. Цей перший виступ приносить із собою традиційний символ приязні та добробуту - бутлугу, хліб і сіль. Його зустрічають завжди дуже радо, бо він "приніс" Новий Рік із собою. Представляючи Старий Рік, він виходить через задні двері.

В Україні, як ми знаємо також існує багато своїх прекрасних і змістовних звичаїв на Маланчин вечір і в День Нового Року - шедрування, ворожіння і т.п.

/Наша припідтка: ЗІ.ХІІ. шедрують, на Новий Рік - засівають а ворожать на Хрещення та випадається на місці свячення води. Ред./

Святкування Нового Року в Америкі, як і багато іншого в нашій країні, де живуть люди з різних частин земної кулі, являє собою мішанину старих і нових звичаїв. І саме в цьому полягає наша сила, як нової нації. І цей основний аспект американського життя особливо цікавий для наших друзів і родичів за кордоном. Згальна Рада.

* * * * *

О Б О В'Я З О К З Г О Л О Ш Е Н Н Я

Згідно з законом кожний мешканець ЗЛА, що не є американським громадянином, зобов'язаний зареєструватися в січні в котромусь із поштових урядів на терені нашої країни. Зголошення відбувається на окремих формулярах, які видає на бажання поштовий уряд, впродовж місяця січня. Пригадується всім українцям, які не мають американського громадянства, не зважаючи на те, як довго живуть у ЗЛА, щоб виконати цей обов'язок.

Рівночасно пригадуємо про реєстрацію у Вашингтоні, що до неї зобов'язаний кожний новоприбулий на протязі двох років від дати прибуття до ЗЛА. Ця реєстрація відбувається що-півроку, в червні і грудні; на спеціальних формулярах, які треба виконати і відіслати до Вашингтону

Звертається теж увагу, що кожний не-громадянин мусить подати кожноразову зміну своєї адреси до централі Іміграційної і Натуралізаційної Служби у Вашингтоні. Для цього зголошення є спеціальні листівки.

Формуляри, пояснення і листівки в цій справі можна дістати в канцелярії ЗУАДК, звертаючись на адресу: United Ukrainian American Relief Committee, Inc.

P.O.Box 1661
PHILADELPHIA 5, Pa. U.S.A.

* * * * *

С У Д А Н С У В Е Р Е Н А Д Е Р Ж А В А

Несподівано для цілого світу, 19 грудня 1955 року "народилася" нова суверена держава - СУДАНСЬКА.

Перед проголошенням суверености Судан знаходився в зв'язку з Англією і Єгиптом, як кондомініум під назвою Англо - Єгипетський Судан.

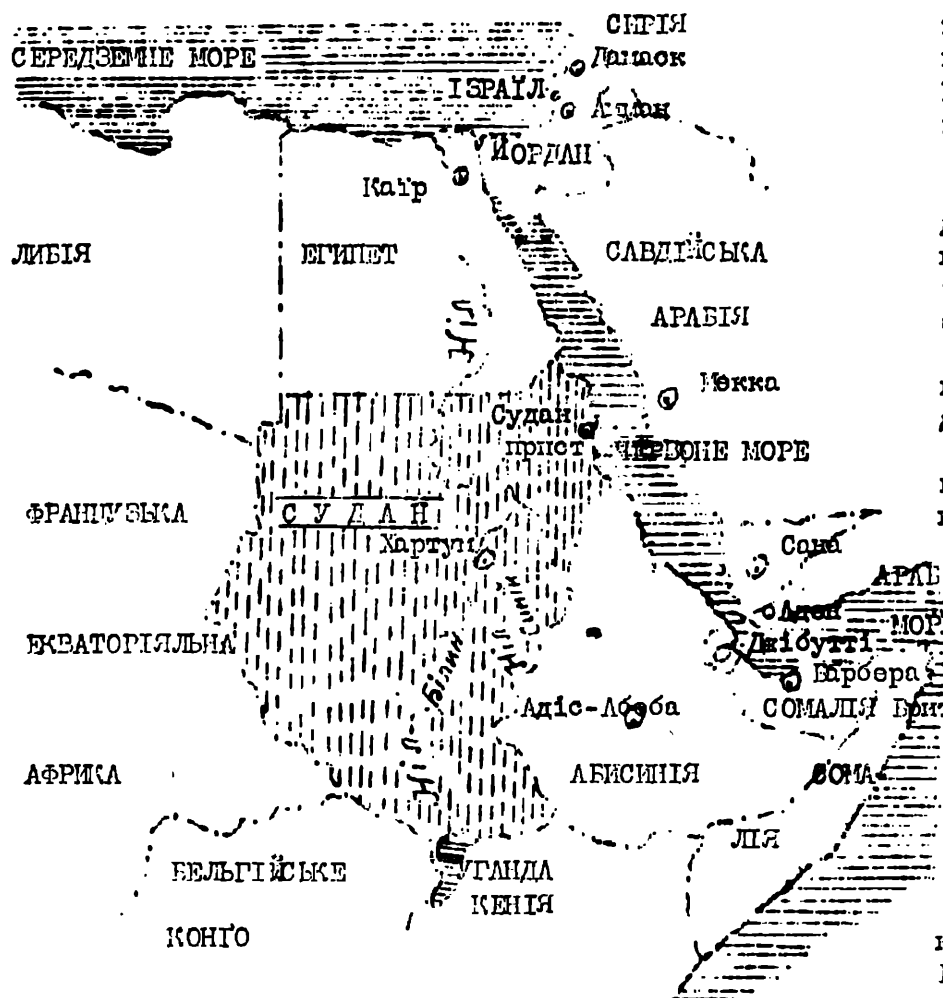
До VII ст. по Р.Х. Судан був самостійною державою, коли-ж в цій столітті Арабська держава завоювала Єгипет, то Араби пішли далі на захід й завоювали Судан. І Єгипет і Судан були аж до XVI ст. під зверхністю Арабії.

В XVI ст. в Судані сталися великі всенародні повстання, в наслідок цього створилися дві великі мусульманські Султанати: Фунг і Дарфур.

1820 року ці султанати завоював Єгипет і цей стан тривав аж до 1883 року.

Проти панування Єгипту Суданці кілька разів повставали, щоб визволитися і жити самостійним життям, але завжди як тільки в Судані повставали проти Єгипту, в той час йшли "рятувати" Суданців від Єгиптян Французи, Англичани, Абисинці та інші. Повстання ліквідувалися і Єгипет на далі залишався в неволі під Єгиптом. Так само і в 1881 році Суданське повстання було подавлене.

1883 року Єгипет окупувала Англія, суданці використали окрутну ситуацію Єгипту,

повстали і проголосили самостійність під назвою НАХДІСТСЬКА ДЕРЖАВА, яка проіснувала до 1899 року.

В січні 1899 р. Англія з Єгиптом підписали угоду і догодилися про спільне па-нування над Суданом, нада-че право кондомінія /ніби автономія/.

В 1914 році Англія про-голосила над Єгиптом і Су-даном протекторат.

В 1916 році в провин-ції Дарфур сталося повстан-ня проти Англійського па-вання, але було здалене.

В 1919 році подібне пов-стання було з провинції Фунг, а в 1921 р. в - Дарфурі. Тоді в Хар-тумі воєно анг-губернатора. В наслідок цих

подій Англія відотра-пила з Судану Єгипет-ське військо і адмініс-трацію, подавила повстан-ня і сама правила в Судані. В 1923 р. оталося повстан-ня в цілому Судані під ке-

рівництвом політичного керівника Алі-Або-Ель-Датіфа, але нечало успіха, в 1924 р. по-встання повторилися під керівництвом політичної революційної організації "Союз Білого Руку", але так само безуспішно.

Від 1924 р. до 1936 р. в Судані фактично знаходилося військо тільки англійське і Суданом упрямляла Англія.

В 1936 році між Англією і Єгиптом відновлено стан керування над Суданом з перед 1924 року, Судан став знову кондомінієм.

В 1953 році Англія і Єгипет підписали договір, згідно якого Судан мав дістати самостійність або федерацію з Єгиптом в 1957 році.

Але Суданці непослухали ради своїх опікунів, нечекали на ласку їх і несподівано для останніх Парламент Судану проголосив одностайно в неділю 19 грудня 1955 року Судан Сувереною Державою.

На чолі держави стоїть 5 -ти членна Комісія /ніби Директорія/, як тимчасове ке-рівництво.

Англія і Єгипет погодилися з такою подією і визнали Судан самостійною державою та навязали дипломатичні зв'язки.

Судан займає простір 2,511.000 квадр. кілометрів і мав населення в 1938 році 6,342.000 душ. Більшість простору Судану займають Лівійська та Лубійська пустелі

Головне місто - столиця Хартум, з населенням 44.800 душ /1938 р./, головна прие-тань на Червоному морі - Судан.

Населення складається головним чином з арабів, негрів і малочислених інших афри-канських та азійських народів. Європейців всього біля 54.000 душ.

В деяких племенах в Судані не й тепер існує нелегальна торгівля людьми.

Н О В І В И Д А Н Н Я.

В цій рубриці містимо тільки ті нові книжки і збірники, що надіслані до Редакції.

Федір Одрач: Н А Ш Е П О Л І С С Я. Бібліотека Листоку Волині. Накладом Інституту Дослідів Волині при співучасті інж.І.Гордіка. Вінніпег, Ман., Канада 1955. Сторінок 68 з 15 ілюстраціями. Розмір 8,5 см. х 20 см.

Кілька слів про автора "Наше Полісся"."Представляти Федора Одрача читачам не треба, бо його прізвище вже широко відоме...., його новелі й статті десятками друкувалися вже по часописах і журналах на всіх землях поселення української еміграції.

"Наше Полісся" - це майже довідник про одну із найчарівніших областей української землі. Ці нариси сповнені великого прив'язання і ніжної любови до рідної країни, але є в них одночасно те завзяття, що його мають тільки сини того окраїнного проміжку землі, де кінчається своє й починається чуже. Горе сусідові, що сягне за однією п'яддю його землі! Сам уроженець центрального Полісся, Федір Одрач горить палкою синівською любов'ю до своєї бужчої батьківщини і ладен до крові змагатися з кожним, хто зазіхає на добро його предків чи легковажністю зневажає його братів. У нього багато широї симпатії для сусідів - білорусів. Спорідненість недолі дала йому краще розуміння змагань білоруського народу, але сусідню дружбу він не бажає оплачувати неоправданими територіальними уступками.

У Федора Одрача малюється деяке огірчення до українського суспільства за те, що воно досі мало цікавилось Поліссям. .. Може ця книжечка пригадає ту прекрасну, але призабуту українську землю та заставить українських учених своїми публікаціями й географічними мапами остаточно відмахувати українське Полісся твердими граничними стовпами /від чужої юпіки. С.П./."

Кілька слів автора "Наше Полісся"."Велика байдужість деяких наших діячів до Полісся. На еміграції чимало є наших політичних і наукових сил, що роблять велику "політику", чи пишуть глибокі наукові розвідки. Їх цікавить все:..., але тільки не Полісся. Це, мовляв, політична справа... Публікуючи свої статті чи репортажі про Полісся, я тільки, як автохтон Полісся, передаю читачеві все те, серед чого я виховався і зріс.... Назвати це "шовінізмом", було б недоречним...

Пишучи про це, я свідомий, що наші політики візьмуть до уваги цей мій "вопіючий голос на пустині", а наші науковці повинні поцікавитися Поліссям. Мета, що виправдує всі засоби, навіть - утратою Полісся, не може мати місця у нашому думанні.

Не до 30-тих років по селах і містах центрального Полісся було багато українських просвіт: Пінськ, Іванів, Дорогочин, Кобринь, Берестейщина, тощо. Потім польська влада все це зліквідувала. Найменший прояв українства був жорстоко нищений поляками. Чому? Бо поліщук мав і має українську душу. Бо все, що українське, лягає поліщукові на серце: рідне і власне завжди промовить до свідомости. Тому то поляки боялися українського національного пробудження на Поліссі..., вистарчило б вам тільки сказати щось про Україну, тоді вам, неодмінно, дорога до Картуз - Берези!..."

Кілька слів від Видавництва і Редакції."У зміст боротьби за визволення нашої Батьківщини ми викладаємо думання фізичні, живе і друковане слово та щоденну працю, через яку стараємося, як члени української Нації, доказати своєму оточенню, що поневолений нарід наш через своїх синів і дочок у вільному світі говорить вільне слово правди. З такими думками ми почали нашу працю і, дякуючи ширшій співпраці наших Співробітників, ми сьогодні спільними силами видаємо наукові розвідки Інституту Волинознавства. Радіємо, що син Поліської Землі тією скромною книжечкою заговорив до нас по-українськи, бо всі досьогочасні окремі публікації про Полісся були писані різними авторами чужою мовою та часто з шкодою для нас... Натомість ця книжечка говорить про цю землю правду - говорить як про одну з волостей соборної України.

Просимо усіх допомагати нам у нашій видавничій праці. Будемо вдячні за позички, жертви на видавничий фонд, збірки та за добру волю вирити наші видання! Адреса: B.L.V.: P.O.Box 606, Winnipeg, Man. Canada.

До появи цієї книжки у великій мірі спричинився пожертвою \$ 100.-, редактор Полісся Інженер Іван Гордіук. Це дуже славний і зашлюблений почин, немаєтнього і працюючого інтелігента, з селянського роду, який треба миро привітати, щоб і іншим нашим патріотам служив за приклад.

Наші УГАН, ІНПІ, УВУ, Братські Союзи, мільонери /Жуко і інші/, багаті підприємці і інтелігенти видають інколи непотрібну всячину /панські жарти, реакційно-міщанські варяжські отанки, як католичити український народ тощо/, скупіють, сибаритствують і не видадуть і того найменшого датку на потрібні книжки, в яких би доводилося право і потреба боротьби українського народу на його історичні землі в старих історичних границях і на них будувати суверену соборну Українську Державність.

Ціна книжки 50 центів, передплату можна посылати в листі поштовою значкою.

"Наше Полісся" можна дістати особисто або поштою по такій адресі:

Mr. Ivan Hordiyuk, 145 E. 17 St., Apt. 3 E. New York 3, N.Y., U.S.A.

+ + + + +

ПРЕСОВИЙ ФОНД "УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО СЛОВА": на протязі 1955 року на Пресовий фонд "УГС" зложили: С.Зеркаль - \$ 874.70, П.Марченко - \$ 148.-, А.Модоровський - \$ 5.-, В.Челак - \$ 4.-, А.Гончар - \$ 3.50, П.Дубрівний - \$ 1.50, Т.Лівицький - \$ 1.50, Головачук - \$ 1.20, М.Кравчук - 0.51, П.Диченко - \$ 0.50. Разом: \$ 1.040,71.

ФОНД ВИДАННЯ КНИЖКИ "УКРАЇНСКА ХАТА": на видання книжки П.Богачький, М.Шаповал і А.Животко - "Українська Хата" зложили: С.Зеркаль \$ 94.70, П.Марченко \$ 30.-, А.Гончар \$ 6.- Разом: 120.70 доларів.

ФОНДИ ІНПІ: П.Марченко \$ 50.- на друкарські машини, П.Дубрівний \$ 1.50 на нагробок проф. Л.Шрамченка.

+ + + + +

ПРЕДСТАВНИКИ "УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО СЛОВА":

БЕЛЬГІЯ: Mr.Zavziaty Jean, 90 rue Wazon, Liege. Belgique.

БРАЗИЛІЯ: Mr.Kravtchenko S., Rua Helvetia, 1027, Sao Paulo. Brasil.

ФРАНЦІЯ: Mr. Bondar Ivan, 31, rue des Cordeliers, Pari 13. France.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:	на 1 рік:	на 1/2 року:	поодинокі число:
Бельгія	120 б.фр.	60 б.фр.	10 б.фр.
Бразилія	72 круз.	36 круз.	6 круз.
Франція	960 фран.	480 фран.	80 фран.
ЗСА і Канада	3.50 дол.	1.80 дол.	30 цент.

В інших державах по курсу американського долара, в країні передплатника.

Просимо наших читачі і передплатників у згаданих державах, за одержані підприємки "Українського Громадського Слова" розраховуватися у наших Представників. Також прямо до них звертатися в справі замовлення книжок і журналу "УГСлово".

Приєднуйте передплатників "УГСлова", окладайте на Пресовий фонд "УГСлова"

Хто вирішить передплату за "УГСлово" до 31 січня 1956 року, той дістане одну книжку в премію - даром! Дякуємо! Редакція і Адміністрація "УГСлово".

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ. В "УГСлові" ч. II, 1955 р., ст. 248, рядок 4 згори в статті О. Треніверсарі: "Перемога мистецтва над клерикалізмом і обскурантизмом" надруковано: ..., де тепер знаходиться м. Ніш, колись столиця королівства Чорногорії, тепер в Юго-Славії. Має бути: ..., де тепер знаходиться м. Ніш /Сербія/. Просило вибачити автора і читачів. Редакція.

Л И С Т У В А Н Н Я.

Передплатники, що внесли цілорічну передплату на "Українське Громадське Слово" на 1956 рік надіслали одну книжку в премію. Уто ще не надіслав передплати на 1956 рік, подбайте її надіслати до 31 січня 1956 р.- дістанете одну книжку в премію.

І.Бондарь, Париж, пише: "Сердечно дякую Вам за Новорічне поздоровлення і в свою чергу здоров'я з Новим Роком Вас і всіх Ваших т.т. по Громаді та співробітників "Українського Громадського Слова". В імені Української Громади у Франції бажаю всім Вам доброго здоров'я і найкращих успіхів в суспільному і особистому житті. З правдивою пошаною до Вас І.Бондарь".

М.Сподарик, Франція пише: "Желаю доброго здоров'я і успіху в громадській та редакційній праці. Желю Новому Року 1956 року бажаю Вам і Редакції "Українського Громадського Слова". З пошаною до Вас передплатник "УГС", член Монтбеліардської філії Української Громади у Франції Сподарик Микола".

А.Х., В-рт, пише: "Листа Вашого і "УГСлово", ч.ІІ, 1955 р. одержав... Свічас приступив до читання "УГСлова". Читаю, і неможу налюбуватись цим. Перша стаття "На припис 1955 рік": сильно-захоплююча, отже даю Вам велике признання, вітання! Гарно, велич гарно, а то й дуже є побажання, щоб Ваші писання розбурхали наші маси, щоб сколихнули ними - бо справді мені все видається, що ці маси ніби геть на віки поснули... Бсього найкращого Ваш А.Х..."

Газети, журнали і збірники, що надходили до "УГСлова" в 1955 році.

1. "НАРОДНА ВОЛЯ", Скрантон, орган Українського Робітничого Союзу в Скрантоні.
2. "НАРОДНЕ СЛОВО", Пітсбург, орган Української Народньої Голучі в Америкі.
3. "УКРАЇНСЬКИЙ ПРОМЕТЕЙ", Дітройт, видає Видавничка Спілка "Прометей. Редагує Колегія.
4. "ГОМІН УКРАЇНИ", Торонто, видає Видавничка Спілка "Гомін України" в Торонті, Канада.
5. "ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС", Новий Йорк, орган демократичної думки української імміграції ЗДА.
6. "УКРАЇНСЬКА ДУМКА", Лондон, видає Союз Українців у Великій Британії. Лондон.
7. "НАША ДЕРЖАВА" і "Батьківщина", Торонто, орган української консервативної думки.
8. "УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК", Торонто. Український незалежний тижневик. Торонто, Канада.
9. "ЖИВОРОБ" Курітіба, Бразилія. Орган Живоборобського Союзу в Бразилії.
10. "ВІСТНИК", Вінніпег, Канада. Український релігійний дво-тижневик в Канаді.
11. "ОБОРОНА", Ньюарк. Місячник. Видає Організація Оборони України. Редактор М.Щеглицький.
12. "МОЛОДА УКРАЇНА", Торонто. Місячник. Журнал Об'єднання Демократичної Української Молоді. Редагує Колегія.
13. "Визвольний ШЛЯХ", Лондон. Суспільно-політичний і науково літературний місячник.
14. "ЄДИНІСТЬ", Мельбурн, Австралія. Орган української думки в Австралії. Редактор Я.Догин.
15. "КАНАДІЙСЬКИЙ РАНОК", Вінніпег. Два рази в місяць. Часопис для української родини.
16. "ЕВАНГЕЛЬСЬКА ПРАВДА" Торонто. Комітет -редагує. Видає - М.Фесенко.
17. "ПРАВОСЛАВНИЙ УКРАЇНЕЦЬ", Чикаго. Церковно-громадський місячник УАПЦ -Соборноправ.
18. "ВІЛЬНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК" Париж. Місячник. Орган Українського Відділу Професійного Союзу ФОРС УВРІСР у Франції. Редагує Богдан Феденко.
19. "ВПЕРЕД", Манхейм, Німеччина. Українська Робітничка газета, виходить місячно.
20. "ВІЛЬНА УКРАЇНА", Дітройт, ЗДА. Журнал української визвольної думки. Видає: Українська Вільна Громада в Америкі. Виходить квартално.

Продовження в наступ. числі.